

Јакнење на капацитетите и механизмите за поддршка
на реформскиот процес на Поглавје 20
YESNetwork+

Обука: Мониторинг и евалуација на политики

13.04.2018

Скопје

Проектот е финансиран од
Европската Унија

Проектот е имплементиран од:

Цел на обуката

Да се зајакнат капацитетите на граѓанските организации-членки на YES Network за мониторинг и евалуација на политики од областа на Поглавјето 20

До крајот на работилницата, учесниците:

ќе имаат поголемо разбирање на „процесите на промена“ и како посакуваните промени може да се измерат;

ќе креираат план за мониторинг и евалуација на политики.

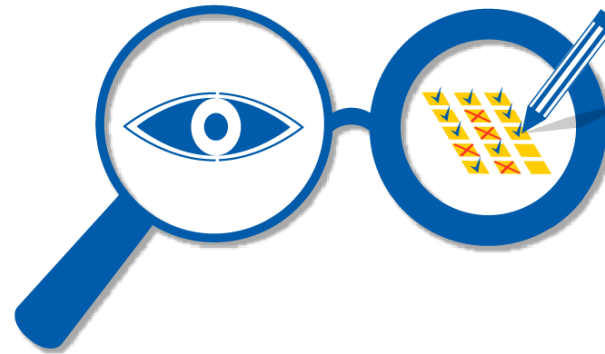

Што е разликата меѓу
мониторинг (Набљудување)
&
евалуација (Оценување)
?????

Што претставуваат процесите на Мониторинг и евалуација на јавни политики?

Систематско испитување на ефектите од спроведувањето на политиките, нивната оправданост, исплатливост и вредност во насока на подобрување на општествената состојба

Мониторинг

Континуирана оценка која нуди информации за моменталната состојба со спроведувањето на активностите.

Нуди брзи информации за тоа дали треба да се преземат корективни активности со цел да не се наруши спроведувањето на интервенцијата.

Проценка на краток рок без притоа да се земаат предвид исходите и влијанието на подолг рок

Критериуми за евалуација

Релевантност – колку интервенцијата е значајна и соодветна на потребите на заедницата?

Ефективност- дали и во кој степен целите на интервенцијата се остварени?

Ефикасност – дали целите се остварени со оптимално користење на ресурси?

Влијание – дали интервенцијата придонесува кон остварување на повисоки стратешки цели?

Одржливост – дали позитивните ефекти од интервенцијата се одржливи на долг рок?

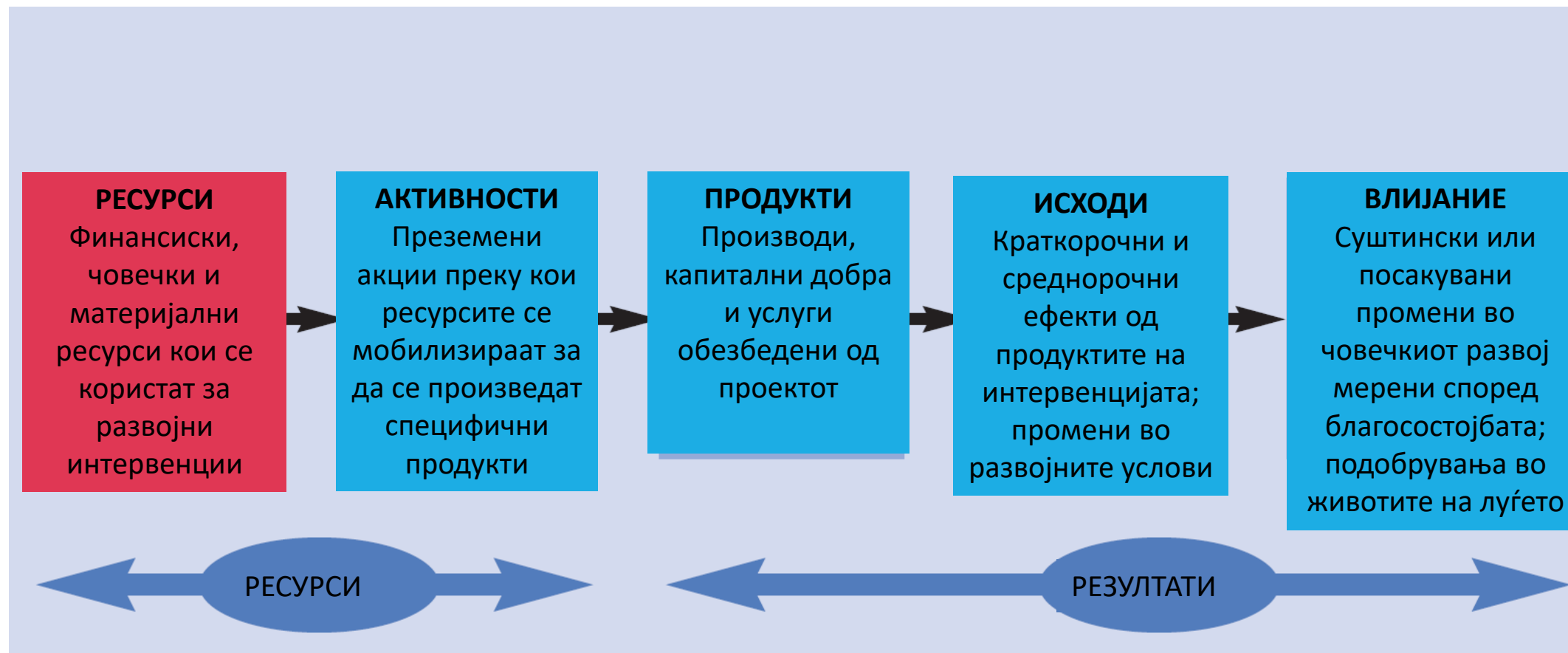
Партиципативен пристап

клучен аспект во процесите на М&Е

- Процес на пореално и поцелосно идентификување на промените предизвикани од спроведувањето на политиките
- Јавните политики не се само за граѓаните, туку треба да бидат планирани со граѓаните

Процес на промена

ПРОДУКТИ:

Комплетирано истражување
Студиска посета
Одржани средби со засегнати
страни
Обучени советници за социјално
претприемништво

ИСХОДИ:

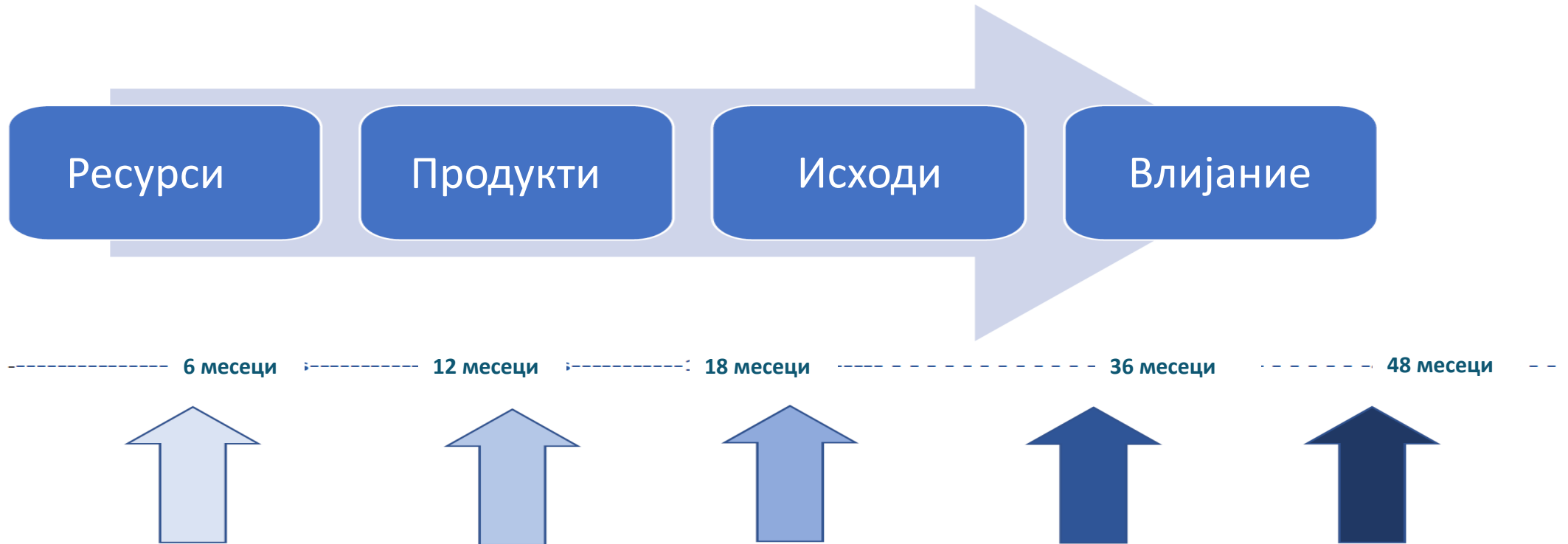
1. Договорена и усвоена локална стратегија за СП
2. Воспоставена и активна платформа од ГО за СП
3. Зголемена достапност на средства за инвестирање во СП

ВЛИЈАНИЕ:

20% намалување на стапката на сиромаштија на целната група составена од социјално ранливи категории на граѓани

Точка на мерење

Рамки за М&Е

Логичка
рамка

Теорија на
промени

Системско
мислење

Најзначајна
промена

Собирање
на исходи

Логичка рамка

СЛУЖИ ЗА ДЕФИНИРАЊЕ ПАТЕКИ ОД ПЛАНИРАНИТЕ ИНТЕРВЕНЦИИ ДО ПОСАКУВАНИТЕ ИСХОДИ.

Проектен патоказ:

Каде одите?

Како ќе стигнете таму?

Што ќе ви покаже дека сте стигнале?

Хиерархија на логичката рамка

Хиерархија на резултати	Видови на набљудување и оценување
Влијание	Екс-пост оценување
Исходи	Тековен преглед/оценување на крај
Продукти	Набљудување и преглед
Ресурси и активности	Набљудување

Најзначајна промена (most significant change)

Партиципативен метод за мониторинг и евалуација на социјални промени кои резултираат од интервенциите. Вклучува собирање на приказни за значајни промени

Помага да се разберат ефектите кои произлегуваат од активностите, и како и зошто се случуваат. Не користи однапред одредени показатели. Корисна е каде влијанието е тешко да се квантифицира, и/или предвиди (неочекувани промени) и каде фокусот на учењето е посакуван

Конвенционалното набљудување користи пропишани критериуми за да ги потврди постигнувањата на дефинираните проектни резултати. Се фокусира на механиката на проектно спроведување, а не на суштинските промени во животот

Најзначајна промена: процес

1. Идентификувајте домени на промена и критериуми за селектирање на најзначајните промени во секој домен
2. Подгответе приказни за промени врз основа на интеракција со засегнатите страни
3. Партиципативно одбирање на приказни (најзначајните промени и зошто истите се значајни)
4. Споделете ги одбраните приказни и причините зошто беа одбрани
5. Дискутирајте со засегнатите страни како да ја подобрите работата (фокус на посакувани насоки во работата и избегнување на несаканите)

Собирање на исходи (Outcome Harvesting)

Собирањето исходи е метод за идентификување, формулирање и анализирање на исходи предизвикани од однапред неопределени процеси и иницијативи.

За разлика од други методи на евалуирање, оваа постапка не го мери напредокот кон однапред определени цели и резултати. Наместо тоа, се собираат податоци за тоа што се постигнало и се оди во обратна насока за да се утврди дали и како проектот или програмата придонеле до промена на состојбата.

Методот на собирање исходи е соодветен за сложени околности во кои врските помеѓу причините и последиците не се потполно јасни.

собирање на исходи: Процес

1. Планирање на постапката
2. Собирање податоци и скицирање описи на исходите.
3. Вклучување на агентите на промената во формулирањето на исходите.
4. Потврдување.
5. Анализа и толкување.
6. Поддршка за користење на заклучоците.

Пример: План за мониторинг и евалуација на политики

Очекувани исходи од јавните политики	Индикатори (со почетна и целна вредност)	Методи за собирање податоци и извори	Фреквенција на собирање податоци
Подобрен пристап до финансии за зајакнување на конкурентноста на МСП	Број на компании кои добиле средства и техничка помош (2018: 1000; 2021: 1500)	Одобрени апликации, извештаи на Мин. за Економија и Агенција	тримесечно
	Придонес на МСП во БДП (2018: 20%; 2021: 25%)	Извештаи на ДЗС	годишно
	Број на вработени во МСП (2018: 60.000; 2021: зголемување за 3%)	Извештаи на АВРМ, ДЗС	годишно

Практична вежба

Дефинирајте ги јавните политики кои ќе бидат предмет на мониторинг и евалуација, како и исходите (outcomes) што би се следеле

Зошто М&Е на политики од страна на граѓанските организации?

Зошто M&E на политики од страна на граѓанските организации?

Основа на активностите за информирано застапување за промени насочени кон носителите на одлуки

Инпут во активности за јакнење на јавната свест

Подобрување на јавниот имиџ на организацијата

Процес на ефективно учење и градење на сопствените капацитети

Основа за планирање на идни активности и проекти

Индикатори

Што се индикатори?

Видови на индикатори

Што се индикатори?

Фактор или варијабла која обезбедува едноставен и сигурен начин за мерење на постигнувања, за потенцирање на промените поврзани со одредена интервенција, или за помош во оценување на успешноста на одредена политика, институција или организација

Видови на индикатори:

❖ Квантитативни

❖ Квалитативни

Квантитативни индикатори

Квантитативниот индикатор посочува квантитет – чист број, индекс, сооднос или процент.

Квантитативните индикатори даваат многу јасна проценка на нештата и се нумерички споредливи:

- ❖ Споредба на успешност или постигнувања на две или повеќе програми.
- ❖ Споредба на статусот на истата програма во различни временски интервали

Квалитативни индикатори

Квалитативните индикатори не покажуваат нумеричка вредност, туку ја отсликуваат состојбата на нешто во квалитативна смисла.

На пример, колку некоја сиромашна заедница е зајакната не може да се мери во стриктно квантитативна смисла.

Дали одредено тело функционира или не, може да се оцени во квалитативна смисла а потоа може и да се оцени, квантификува и споредува.

Квантитативни или квалитативни?

Кои индикатори се подобри?

Доброто проектно планирање не вклучува „квантитативни ИЛИ квалитативни“ – вклучува „квантитативни И квалитативни“.

Треба да се трудиме да утврдиме кој вид на показател е посоодветен за конкретна ситуација.

Примери за индикатори

Не толку добри	Подобри
Судскиот систем обезбедува ефективен пристап за граѓаните	Процент на граѓани кои се изјаснуваат дека имаат пристап до судовите за решавање на спорови
Зајакнат капацитет на собранието	<ul style="list-style-type: none">• Број на спроведени собраниски истраги• Јавната перцепција за ефективността на собранието
Зголемено запишување на нови ученици во основно образование	Стапка на запишување на нови ученици на годишно ниво

Насоки при одредување индикатори

Изборот на секој показател треба да се врши врз основа на **достапноста на податоците** и **релевантноста** кон резултатот

Не поставувајте премногу индикатори за секој резултат – одберете ги најважните и најстратешките

Изберете и развивајте индикатори со **партнерите** – распределете ги должностите за собирање податоци

Јасно дефинирајте дали показателот е на годишно ниво, збирен и сл.

Дефинирање индикатори

Индикатори на ниво на влијание, исход и продукт

Ниво на продукт: Услуги или продукти создадени или обезбедени за граѓаните (пр. број на обезбедени услуги за граѓаните)

Ниво на исход: Промената која ја предизвикувате во однесувања, перцепции или животи (пр. број на луѓе кои користат подобро услуги од јавни институции)

Ниво на влијание: Долгорочна цел кон која проектот придонесува (пр. степен на економско зајакнување, процент на намалување на сиромаштијата...)

Мерење на влијание, исход и продукт

	ВЛИЈАНИЕ	ИСХОД	ПРОДУКТ
ДЕФИНИЦИЈА	Придонесот кон пошироки или подолгорочни ефекти на национално или секторско ниво. Промена во благосостојбата, животите или однесувањето на луѓето. Често опишува промена на поголема група од првичната целна група, и бројни актери и проекти можат да придонесат во постигнување исто влијание	Директна придобивка за целната група од обезбедениот производ или услуга. Промените, придобивките, учењето и другите ефекти кои се случуваат како резултат на вашата работа. Може да вклучи и промена на индивидуално ниво, заедница, организација опкружување или промена во политики.	Краткорочен резултат произведен преку проектните активности. Генерално производ и/или услуга обезбедени од вас кои го прават возможно постигнувањето на посакуваните исходи.
СЕ МЕРИ СО...	...како вашиот проект придонесува кон повисоките стратешки цели кои се споделени со другите.	...што вашиот проект постигнува. Индикаторите за исход ја мерат проектната ефективност.	...што вашиот проект произведува (пр. обезбедува тренинг, создава правни документи, инвестира во градби и инфраструктура)

Примери за индикатори на продукт

Очекуван продукт	Индикатор за продукт	Почетна вредност	Целна вредност	Метод на собирање податоци
Програма за обука на службеници за јавни набавки	Процент на службеници кои целосно ја разбираат новата регулатива	2017: 10% од службениците се обучени	2019: 100% од службениците ја разбираат и работат во согласност со новата регулатива	Анкета со вработени (со прашања за ефектот на програмата за обука)
Објавување на извештај од ДКСК	Време на објавување на извештајот	Извештајот моментално не е достапен	Извештајот се објавува секоја година во март	Годишен извештај на ДКСК (вебсајт)

дефинирајте Индикатори

Продукт: Формирана работна група за следење на спроведувањето на Стратегија за конкурентност со претставници од сите засегнати страни

Индикатори:

дефинирајте Индикатори

Продукт: Формирана работна група за следење на спроведувањето на Стратегијата за конкурентност со претставници од сите засегнати страни

Индикатори:

Број на членови на работната група (почетна вредност 2017: 0; цел 2018: 15)

Број на претставници на работната група од недржавни актери (почетна вредност 2017: 0; цел 2018: 5)

Усвоени правила и процедури за работа на работната група (почетна вредност 2017: не; цел 2018: да)

Примери за показатели за исход

Очекуван исход	Индикатор за исход	Почетна вредност	Целна вредност	Метод на собирање податоци
Подобрена транспарентност и отчетност на јавниот сектор	Процент на луѓе кои сметаат дека јавната корупција се намалува	2017: 27%	2018: 36% 2019: 45%	Анкета за мерење на јавната перцепција за корупција
	Број на случаи на годишно ниво иницирани од ДКСК кои резултирале со постапки согласно антикорупциската регулатива	2017: 54	2018: 80 2019: 110	Годишен извештај на ДКСК (вебсајт)

дефинирајте Индикатори

Исход: Зголемена продуктивност и конкурентност на малите и средни претпријатија на меѓународните пазари.

Индикатори:

дефинирајте индикатори

Исход: Зголемена продуктивност и конкурентност на малите и средни претпријатија на меѓународните пазари.

Индикатори:

Број на МСП кои извезуваат на меѓународните пазари (почетна вредност 2017: 2500; цел 2018: зголемување за 15%)

Удел во вкупниот извоз на МСП (почетна вредност 2017: 15%; цел 2018: 25%)

Практична вежба

Дефинирајте индикатори за мерење на исходите од јавните политики

Методи и алатки за мониторинг и евалуација на политики

Анкети

Фокус групи

Тестирање пред и потоа

Анализа на релевантни документи

Анкети

Овозможуваат и квалитативни аспекти да се квантифицираат при сумирање на резултатите (пр. На скала од 1 до 5, оценете го вашето задоволство од развојот на механизми за соработка меѓу јавниот и приватниот сектор)

Анкети – во прашањата Избегнувајте...

...употреба на жаргон, сленг или кратенки

...нејасни прашања

...формулации што содржат две прашања

...сугестивни прашања

ОН-ЛАЈН Анкети

Typeform |

Он-лајн анкети

Предности

Ниски трошоци и голема брзина на спроведување

Подетални одговори

Инстант резултати

Недостатоци

Немање потполна репрезентативност

Темата треба да ги мотивира испитаниците да го пополнат прашаникот

Поголема можност за недоразбирање одошто при анкета лице-в-лице

интервјуа

Интервју „лице-в-лице“ (структурирано и неструктурирано)

Може да биде квалитативно или квантитативно

Интервјуто е најпогоден метод за собирање свежи примарни информации од засегнатите страни кои се директно вклучени во политиките кои ги истражуваме

Фокус групи

Интервју во група - дискусија на мала група (6-10 луѓе) водена од фацитатор/модератор

Квалитативна метода - се користи за запознавање со ставовите на луѓето за одредена тема и да се открие зошто имаат такви ставови

МОРА ДА ПОСТОИ ГРУПНА ИНТЕРАКЦИЈА! Фокусот треба да биде на тоа учесниците меѓусебно да се инспирираат и да се поттикнуваат да ги земат предвид туѓите мислења

Составот на групата и атмосферата треба да обезбеди дека учесниците ќе се чувствуваат слободни да зборуваат отворено.

Тестирање пред и потоа

Да се измери учењето како резултат на спроведените активности (обуки за јакнење на капацитети, работилници и сл.)

Да се анализира соодветноста на целите за учење кои биле поставени

Да се препознаат потребите на групата или индивидуите за дополнителна помош

Да се наведат дополнителни потреби за надградување на знаењата

Анализа на релевантни документи

Преглед на меѓународни и домашни документи (правни акти, извештаи, анализи, статистички податоци...) кои може да се искористат за евалуација на политиките

...повеќе за анализата на релевантни документи во следната обука „Методологија за истражување на политики & креирање на документи за јавни политики“

Практична вежба

Доработка на план за мониторинг и евалуација на јавни политики

Како ќе ги примените вашите сознанија од мониторинг и евалуација на политиките?

Застапувањето...

...не завршува со претставување наоди, туку е почеток на **дискусија и преговори** за промена на политиките

...не е насочено само кон функционери, туку кон **градење поддршка во јавноста, засегнатите страни и познати личности** што ќе влијаат каква одлука да донесат функционерите

...треба да биде **реалистично** што може да се постигне во одреден политички и економски контекст

Врз кого влијаете?

Граѓани

Експерти во областа

Администрација

Функционери

Други познати личности

Амбасади и меѓународни
организации

Со кои алатки?

Дебата
(настани и состаноци)

Учество на конференции

Публикации (анализи)

Веб-сајт и
социјални медиуми

Интеракција со медиуми

Вмрежување

Видови на настани

- **Дијалог за политики**
(2 часовен панел, јавен, прашања и одговори)
- **Брифинг за политики**
(1.5 часа, 1 реномиран говорник, прашања и одговори, може да се организира и како доручек)
- **Затворен состанок/ручек**
(1.5 – 2 часа)

Видови на публикации

- **Инфографик / factsheet**
- **Коментар**
(краток, брза реакција, 1,5 страници)
- **Кус извештај за политиките**
(4 страници, наменет за функционери)
- **Извештај за политиките**
(10-15 страници)
- **Студија**
(20+ страници, ориентирана кон експертска јавност и администрација)

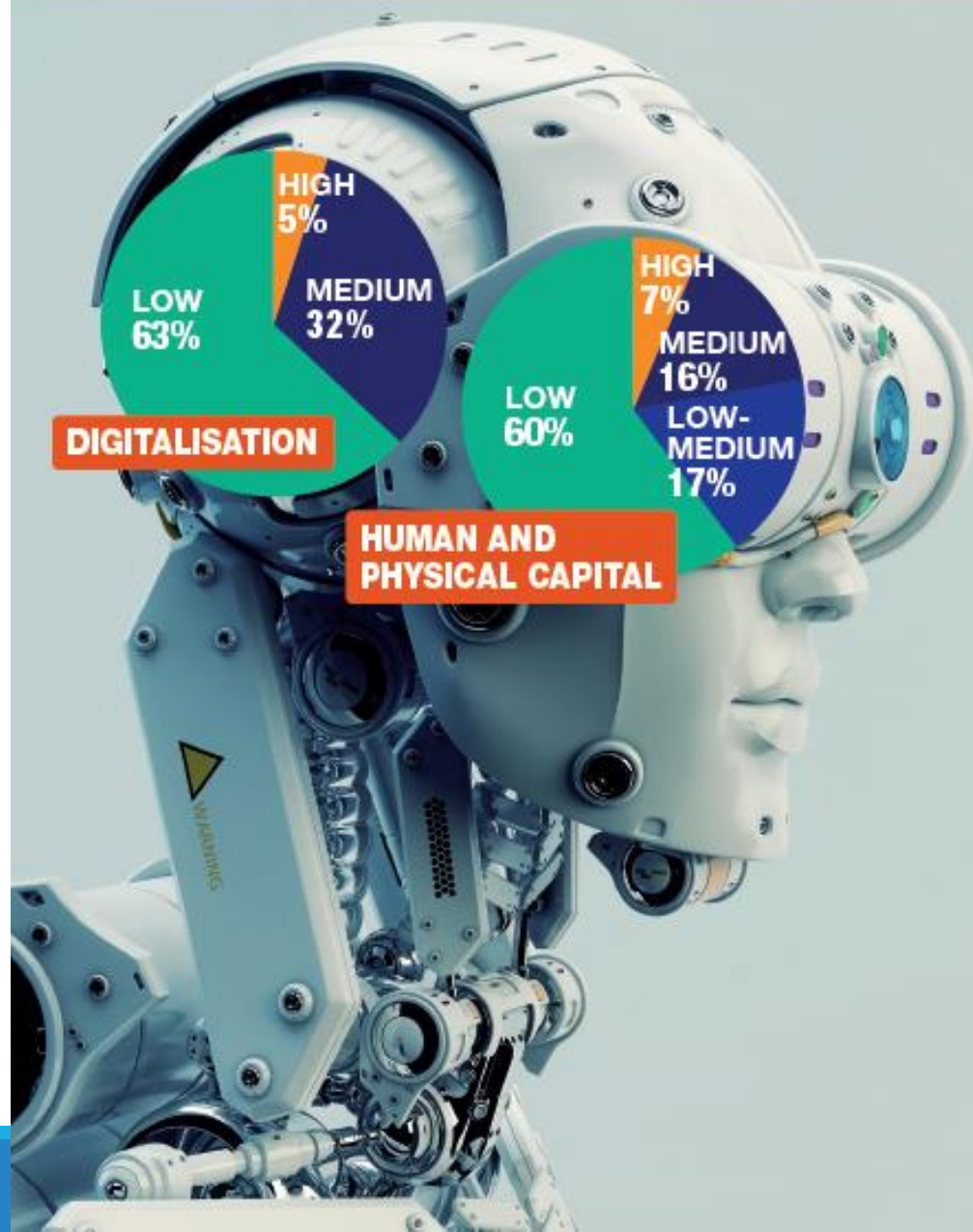

Competitiveness Report 2018

DIGITAL PROFILE & PROPENSION OF ENTERPRISES IN ITALY

Italian National
Institute of Statistics

THE FIVE PROFILES OF ENTERPRISES

Industry, trade and market services enterprises with 10 or more persons employed

<p>3.0% DIGITALLY FULFILLED</p>	<ul style="list-style-type: none"> Telecommunications, computer programming, pharmaceuticals, chemicals, electronics, beverages High human and physical capital, high digitalisation Large Highly productive Innovating products, processes, organization and marketing Investing in high-skilled employees 	<p>what entrepreneurs think</p> <p>ICT crucial for competitiveness</p>
<p>9.7% SENSITIVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> Beverages, PCs, electronics & optics, audiovisuals, informatics, other transport equipment, legal and accounting High human and physical capital, medium digitalisation Medium-large Productive and profitable High capitalisation Investing in technical professionals 	<p>what entrepreneurs think</p> <p>ICT relevant for competitiveness</p>
<p>22.0% CONSTRAINED SENSITIVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> Basic metal, manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers, food and beverage service activities, paper Low human and physical capital, medium digitalisation Medium Not very profitable Decreasing high-skilled workforce 	<p>what entrepreneurs think</p> <p>ICT fundamental for competitiveness</p>
<p>2.3% DIGITALLY UNFULFILLED</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles, accommodation, printing and reproduction of recorded media, travel agency, tour operator reservation service and related activities Low human and physical capital, high digitalisation Medium-large Medium-low productivity Innovation strategic asset 	<p>what entrepreneurs think</p> <p>ICT central for competitiveness</p>
<p>63.0% INDIFFERENT</p>	<ul style="list-style-type: none"> Traditional manufacturing (leather and related products, fabricated metal products, textiles, ...), postal and courier activities, rental and leasing activities Low digitalisation Small Not very productive and profitable 	<p>what entrepreneurs think</p> <p>ICT irrelevant for competitiveness</p>

 78% in the Centre-North of Italy

 75% started with founders' own resources

 80% operating in software, R&D, data elaboration, services, industry and constructions

 95% less than 10 business partners

Identikit of a Startup

 77% employees coming from technical-engineering, economic, managerial and scientific areas

 79% high level of R&D expenditure

 66% equity financing & venture capital for the business

9,356
business partners

5,704
employees

2,250
interviewed innovative Startups

 82% man, average age 43 years, operational business partner

 73% graduated

 96% knowledge at least of a second language

 87% previous professional experience

Identikit of a Startupper

 83% he/she chooses the region of his/her studies or professional experience

 63% he/she intends to create a successful enterprise highly productive

 34% fully satisfied of available resources

INVEST IN CANADA

CANADA FEEDS THE WORLD

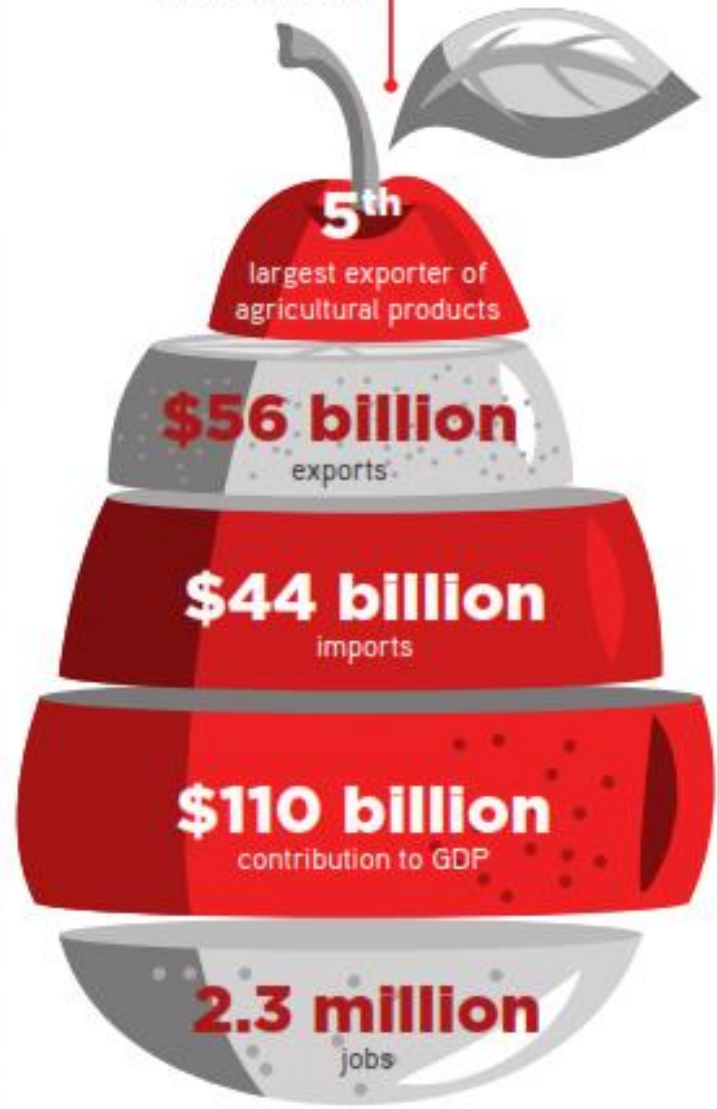
AGRI-FOOD PROCESSING SECTOR

investincanada.com

Canada

By the numbers:

Made in Canada
=
trusted, safe, world-class processed food, of the highest standard

The Canadian Agricultural Partnership

is a **5-year**,
\$3 billion
investment by

federal, provincial and territorial governments to strengthen the agriculture and agri-food sector.

Евалуација на обуката

Ви благодариме за вниманието!

Душко Тодороски

duskotodoroski@hotmail.com

075 685 872

Александар Николов

alek.nikolov@gmail.com

076 744 811

Проект: Јакнење на капацитетите и механизмите за поддршка на реформскиот процес на Поглавје 20

Проектот е финансиран од
Европската Унија